

A Fővárosi Gázművek meghívója fekszik előttem: arról értesítenek, hogy százéves immár hazánkban a gázszolgáltatás. És furcsa — nem a hatalmas gáztartályok, a gázzal hajtott gépióriások, még csak nem is a tüzhelyek ezreinek melegét ontó tüzgyűrűi jutnak eszembe. Hanem — ott fenn, a Várban, az elhagyott, romantikus kis utcák kékesen libegő lánogcskái, a kovácsoltvas lámpaoszlopok tetején sugárzó, meg-hitt fénycsóvák ébresztenek melegséget, meghitt emléke-

Az Óbudai Gázgyár öreg víztornyai

119. Ujságcikk-gyűjtő

Ujpesti nyomda

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: „A rézkupaknak öblén

Cím: **halkan szítál a tört fény...**“

Forrás: *Vébararal*

1957. V. 24.

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

zést — jubiláló, ünnepi érzéseket.

Hogyan is volt?

Már gázzal világították James Watt mozdonygyárát s a londoni utcákon hírmondónak sem lehetett olajlámpást találni, amikor hazánkban még csak tárgyal a városi tanács a Trieszti Általános Gáztársulattal — esetleges gázvilágításról. S évtizedeknek kellett elmúlni — az

első kísérleti gázlámpa

kigyúlása után kereken negyven esztendőnek — amíg 1855-ben a Lóvásár téren megkezdik az első pesti gázgyár építését. Egy évvel később kigyúlnak a lámpák a Kerepesi úton és a Belvárosban. A jég megtört...

Ma már senki sem él azok

közül a gázgyári munkások közül, akik akkor, a század utolsó éveiben állandó szénhiánnyal, szállítási nehézségekkel küszködve felépítették az újpesti gázgyárat, majd néhány évvel később a ferencvárosi gázszolgáltató telepet. Az első ötven esztendő veteránjai elhunytak már — de a Fővárosi Gázműveknél most is akad még néhány azok közül az öreg munkások közül, akik hazánk első korszerű gázgyára, az óbudai üzem megindításakor már ott dolgoztak. Sétálgassunk csak az óbudai nagy üzemből, miről beszél Szalontay István, Stark Ist-

ván, Mór Kálmán — 45—50 éve itt dolgozó öreg munkásemberek.

— A századforduló elején sztrájkoltunk először — mondja egyikük. Igen keveset kaptak az udvari munkások, a 42 fokos hőségben szenvedő szakmunkásoknak pedig nem akartak ebédszünetet adni. A társaság nem tudta megtörni a sztrájkot, bárhogyan is kísérleteztek. Osztrák gyárakból sem jelentkeztek a munkások sztrájk törésre. Azután engedniük kellett a tőkésnek. Megkaptuk a 30 százalékos béremelést...

De ami kis engedményt kivívtak, semmivé foszlatta a világháború. Pedig ekkorra már szépen

fejlődésnek indult a gázszolgáltatás,

felépült az Óbudai Gázgyár mellett a Révész utcai hatal-

mas, modern műhelyépület is. Naponta 280 000 köbméter kőszéngázt termelt ez az üzem.

Becsület, elismerés a veteránoknak! Ma már elfeledett, múltba merült dolog — akkor sokan ismerték meg a nevüket, háborús, zűrzavaros, forradalomtól terhes időkben is elmentek szénért, hogy ne akadjon el a gázellátás. Tőlük tanult, tanításuk nyomán nevelkedett fel az a munkás-gárda, amely a második világháborúnak és 1956 októberé-

nek nehéz napjaiban mutatta meg: a Gázművek minden vész ellenére is egyetlen napi szünet nélkül adta a gázt Budapest népének. Mert így történt! 1944 őszén összebombázták a gyárnak csaknem felét. 1956 telén pedig — újra kifogyott a tartalékolt szén. És ismét csak: folyamatos volt a gázszolgáltatás!

De íme, rapszódikus lett az írás, átugrottam éveket, míg az idős munkások szavait idéztem. Pedig lehet írni arról is, hogyan terjesztették ki a felszabadulás után a munkaslakta peremvárosokra is a gázszolgáltatást, hogyan nőtt 200 ezerre a gázfogyasztók száma, napi 700 ezer köbméterre az elfogyasztott gázmennyiség.

De — ünneprontóknak is kell kissé lennünk, hiszen száz évről, fogyasztókról, munkásokról beszélünk. Hiába — termel megfeszített erővel az Óbudai Gázgyár, hiába működik vidéken vagy húsz kisebb-nagyobb gázfejlesztő berende-

zés, a magyarországi gázfogyasztás jóval túlnőtt a gyártás jelenlegi maximális teljesítményénél is. Nem lehet elhallgatni, hogy

naponta 25—30

új igénylő jelentkezik

és felét el kell küldeni azzal: nem teljesíthető a kérése. Nem lehet szó nélkül hagyni azt sem, hogy az Óbudai Gázgyá-

rat immár nem lehet tovább bővíteni s hogy szükség van egy új, nagy gázgyárra akkor is, ha a jövőben takarékoskodni kell a beruházásokkal.

*

... Százéves a gázgyártás hazánkban. Száz éve égnek csendes, halk fényel a budai lámpasorok. Két generáció felnőtt azóta, apák és fiuk váltották egymást az öreg gázgyár falai között is. Az ünnepen — mi, pesti gázfogyasztók — jókívánásainkat küldjük a 100 éves Gázművek harcos, sokszor hősiessen helytálló dolgozóinak — és mellé egy aktuális emlékező verset — Kosztolányi Dezső örökszép sorait a vén lámpagyűjtőgatóról:

»Fölgýjtom a vak éjet. — A rézkupaknak öblén — halkan szítál a tört fény — ha jó az alkonyat, — s alélt kanócok, álmos utcalámpák — szomjúhozzák piros tűzcsókomat...«

Várkonyi Margit

Osztályozás

665.7

Hely

Idő

185/195

Személy

Helyszám